

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 75 (1962)

Artikel: Ediziuns dalla Liga en lavur
Autor: Decurtins, Alexi
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-226228>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 24.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Ediziuns dalla Ligia en lavur

Vocabulari sursilvan-tudestg

El rapport dalla LR pigl onn 1960 ha il redactur annunziàu il davos tschancun en la lavur vid il Vocabulari. Questa finamira ei denton vegnida contonschida. Il Vocabulari ei, quei che partegn las lavurs da redacziun, semtgaus.

El decuors dall'emprema mesadad digl onn vargau ha la stampa tschenta a fin il manuscret, vul dir las parts dad St — Z. Havend la Societad retoromontscha concediu a nus generusamein in congedi da plirs meins, havein nus silsuenter saviu proceder alla correctura dallas bandieras, ed oravontut alla contracziun stentusa da quellas sin in exemplar, pli tard alla correctura dil Vocabulari ruts en paginas. Plinavon havein nus saviu redegger cun temps e peda l'introducziun sco era las parts annexas: las gliestas dils verbs e quellas dils prenums e nums locals.

Ei descha aunc al redactur dad engraziar a ses amitgs e collaborators, ch'ei era duront igl onn vargau mai vegni unfis da contribuir alla reussida dall'ovra. Cun sentiments d'engrazieivladad e renconuschientscha menziunein nus la biala collavur ed ils cussegls dils correcturs: insp. Ignazi Beer, tipograf Rest Antoni Caviezel e prof. dr. Christian Lorez; buc il davos era il quitau per l'ovra ed il sustegn dil president dalla LR, Stiafen Loringett, da sia suprastanza e dil secretari dr. G. G. Casaulta.

Cuera, ils 10 da mars 1962

Alexi Decurtins

Sco ei seresulta dil sura rapport dil redactur ei il Vocabulari staus tschenta a fin viers la mesadad digl onn 1961. Conform al plaid daus a sias uras alla Romania ha la LR cun preavis dils 27 da matg ed invitaziun definitiva dils 9 da zercladur 1961 aposta aunc convocau ina gada la cumissiun pil Vocabulari sursilvan, per tractar definitivamein la damonda «de/da». Ella ha fatg quei nunditgont il fatg, che la Romania haveva approbau e confirmau entras ses delegai:

- a) las directivas relaschadas dalla radunonza da delegai LR dils 30 da mars 1957 concernent la damonda d'avischinaziun e la moda e maniera co formar las cumissiuns pils vocabularis e
- b) la simplificaziun dalla regla dil «de» e «da» publicada el rapport dalla LR digl onn 1957/58 (pagina 10).

La cumposiziun dalla cumissiun pil Vocabulari sursilvan ch'era, sco quellas pils auters vocabularis, vegnida fixada conform allas directivas approbada dalla radunonza da delegai dils 30 da mars 1957 (rapport LR 1957/58, pag. 3 e 4) da cuminonza cun las duas

societads cointeressadas (igl anteriur president dalla Romania, scol. sec. Toni Halter, ha confirmau quei publicamein en la radunonza generala dalla Romania dils 26 da december 1961 a Glion) ei en principi stada la medema sco ils 1957. Sulettamein prof. dr. h. c. Hercli Bertogg p. m. ei vegnius remplazzaus entras Ser Martin Fontana, Castrisch. Plinavon ha il president dalla Romania, Hendri Spescha, fatg part dalla cumissiun sco niev commember. Pigl auter era la cumposiziun dalla cumissiun la suandonta: insp. Ignazi Beer; Rev. P. Vigeli Berther; insp. Leo Bundi; Ser P. P. Cadonau; dr. Donat Cadruvi; red. Cristian Caduff; dr. Augustin Cahannes; Sur Pius Camenisch; dr. Giachen Giusep Casaulta; tipograf Rest Antoni Caviezel; stampadur Pius Condrau; Ser Flurin Darms; dr. Alexi Decurtins; dr. Gion Deplazes; Sur Alois Derungs; dr. Erwin Durgiai; Sur Giusep Durschei; dr. Guglielm Gadola; scol. sec. Toni Halter; scol. sec. Ludovic Hendry; scol. sec. Pieder Antoni Livers; dr. Alfons Maissen.

Dalla sesida dils 21 da zercladur 1961 ein 17 commembers dalla cumissiun separticipai, plinavon prof. Pieder Cavigelli e prof. dr. Augustin Maissen cun vusch consultativa. Seperstgisai eran: dr. D. Cadruvi, Sur P. Camenisch, Ser F. Darms, Sur A. Derungs, dr. E. Durgiai, T. Halter, L. Hendry, dr. A. Schorta.

En sia beneventaziun ha il parsura dalla LR constatau ed accentuau la cumpetenza dalla cumissiun en fatgs da redacziun ed ediziun dil Vocabulari. Silsuenter ha il redactur presentau en in extendiu votum che ha cumpigliau ils differents aspects dil problem las rashuns che plaidan dil pugn da vesta scientific e practic per ina simplificaziun el senn da sia proposta che secloma: Ins scrivi adina e daptut DA, DALL', DALLA, DALLAS; DIL, DIGL, DILS.

Dr. Alexi Decurtins ha denton accentuau, che la cumissiun hagi la cupleina libertad d'acceptar u da renviar questa proposta, ni schizun da proponer da sia vart in'otra via. Quei seresulta claramein dalla scartira informativa aschuntada alla invitaziun dils 9 da zercladur 1961 nua ch'ins sa leger: « . . . la Cumissiun dil Vocabulari (vegn) a saver decider en tutta libertad, schebein ella vul far bien questa proposta u buc.» Ed il passadi el protocol dalla sesida dils 21 da zercladur 1961 (pagina 13) ei buca meins evidents: «Per finir supplichescha (il redactur) da prender oz ina decisiun, seclomi ella lu sco ella vegli. Ins duei far quei en tutta libertad senza prender risguard dalla persuna dil redactur».

L'argumentaziun dil redactur ha anflau buna accoglientscha. Nuotatonmeins ha la liunga e viva discussiun manifestau il giavisch ch'ins arrivi ad ina entelgientscha. La gronda majoritad dils presents inclusiv il redactur fuss stada per amur dalla pasch prompta dad ir ina

via media. Essend quei buca pusseivel, ein dils 13 commembers dalla cumissiun aunc presents el mument dalla votaziun 12 s'exprimi per la proposta dil redactur, ferton ch'in ha votau encunter ellà. Ins ei denton era staus d'accord da recepir «de» e «della» sco cavazzin el Vocabulari e da circumscriber lur funcziun e diever ell'introducziun.

Cun quei ei il principi da simplificar il «de» e «da» en «da» vegnius confirmaus buca meins che treis gadas e quei:

- a) en la sesida dalla cumissiun pil Vocabulari dils 7 da settember 1957;
- b) ensemen cun il rapport annual 1957/58 dalla LR;
- c) en la secunda sesida dalla cumissiun pil Vocabulari dils 21 da zercladur 1961.

La LR ei sedrizzata tenor quellas directivas e buc in organ ni official dalla LR ha dad el anora priu autras disposiziuns definitivass. La LR che ha giu il quitau per la finanziaziun dils vocabularis ed ei perquei era responsabla viers ils subsidients ei sespruada da procurar la realisaziun da quels tenor meglier saver e puder, settracta ei cheu gie d'ina da sias pli noblas, mo era pli grevas incumbensas.

Vocabulari rumantsch-ladin-tudais-ch

Nus eschan oramai vi da las ultimas lavuors da nos vocabulari. La redacziun ais statta glivrada a la fin da gün 1961, intant ch'üna buna part da l'ouvra as rechattaiva fingià in stampa.

In regard a la part pratica, — tabellas da pronunzcha, da fonetica, dals verbs, e register da noms propriis e locals, — avain nus acceptà in granda part quella dal Dicziunari tudais-ch-ladin da Bezzola-Tönjachen. Nus avain eir chattà per bön da rediger las explicaziuns chi regardan il möd d'adöver in lingua tudais-cha (sco in Bezzola-Tönjachen), siand cha'l vocabulari gnarà consultà pustüt eir da lectuors na rumantschs.

Las correcturas fattas durant la stampa sun stattas bain richas, nöglia be chaschunadas da Conzett & Huber, chi ha lavurà in möd ourdvard precis e speditiv; i's trattaiva blerant pustüt dad agens fals e da svistas, chi paran da schmütschir dafatta a la megladra rait da correctura. Id ais stat necessari da leger tras tuot il text da stampa almain trais voutas, fin chi ha bastü da reverer be plü las correcturas dals singuls fals. Il redactur ha gnü, eir durant quaista lavur, il decisiv agüd e cussagl da sar rav. J. U. Gaudenz, da sar

Notaporta Gaudenz e da giunfra Domenica Messmer, per il qual el ingrazcha da cour.

Nus avain pudü dar, fin hoz, il bun per la stampa per ca. $\frac{2}{3}$ dal vocabulari, uschè chi'ns para pussibel da pudair dar l'ultim strich amo avant Pasqua.

Winterthur, ils 6 marz 1962

Il redactor: *Oscar Peer*

Rapport davart igl vocabulari surmiran

Siva 10 onns da lavour ple u manc occasiunala durant las vacanzas ò igl sotsignia, sen urgentas instanzas digl meritivel president da la LR, signour St. Loringett, dumando a la regenza da Zug en congedi da seis meis per manar igl Vocabulari finalmaintg tar ena buna fegn. Uscheia en, ainten igl decurs digl aton 1961 e digl anvien 1962, pudia neir redigeidas las letras tgi suondan: C, G, H, I, S, U e Z.

Ellas cumpeglian quasi 200 paginas manuscretg, scretg cun la maschina. Dr. Mena Wüthrich-Grisch ò malaveta da betg pudeir redigier la letra S scu gl'era stò previa, ma ella sa daclera pronta da colluvrar per la part tudestga-rumantscha. — A la part rumantscha-tudestga da circa 440 paginas manuscretg speran igls redactors da pudeir aschuntar durant la parmaveira e la stad vègnenta la part *scursaneida* tudestga-rumantscha. Lezza dess cuntigneir negna fra-seologia, ma porscher agl lectour tots igls neologissems ed igls plets digl svilup tecnic digls noss deis. —

A tots informatours da Sur- e Sotses exprima la redacziun en tgod angraztgamaint per igls nundumbrevels sclarimaints davart plets vigls, gaffanaglia, stgerpa ed isanzas da taimp sparia.

A. Sonder

Pledari da Sutselva

Igl sutascret â gieu egn cungedi da dus mains. Ascheia e'gl sto pusseval da luvrar davent digls 15 da fanadur tocan la fegn d'october 1961 sainza disturbi. Redacziun digls bustabs T, O, Z, Q a schino igl S. Controlo cugl matrial digl DRG. Surluvro divers bustabs a scho multiplitgear. La redacziun da la part rumantsch-tudestga e schinada, a sear dr. A. Schorta â sadeclaro prunt da far la critica. Giufna M. Paul â antschiat a volver igl matrial par la part tudestg-rumantscha, ascheia ca la redacziun da quela part sa vagnir prida a màn da stad 1962.

San Murezi, 14 marz 1962

Curo Mani

**Ediziun centenara da Peider Lansel
in incumbensa da l'Uniun dals Grischs e da la
Lia Rumantscha**

La preparaziun dal text chi vain a figurar aint ill'ediziun centenara ais avanzada. I gnittan repassadas las numerusas variantas da las poesias originalas e nodadas in möd complet aint il cudesch da variantas, cun rinviaments sün cedlas, uschè chi pudaran servir ün di a tuot quels chi voutan far stüdis detagliats sur da Lansel e sia poesia. Be üna pitschna part da las variantas eruidas gnaran a cumparair aint ill'aggiunta a l'ediziun centenara. Plünavant gnittan ramassadas e revaisas tuot las versiuns poeticas da Lansel, chi fuormaran il seguond tom da l'ediziun. Quai füt üna lavur chi dumandet blera peida, siond bleras versiuns sparpagliadas in da tuottasorts gasettas e revistas, otras in manuscrits ferm modificats ed amo otras destinadas al cudesch da chant per cor da duonnas intitulà «Laudinella» (cha Lansel vaiva progettà), e quellas nu sun adüna cumponüdas tenor princips püramaing litterars. Quia as trattaraja da far üna buna tschernu. Implü gnit excerpà e congualà ün toc inavant il material relativ a Lansel chi's rechatta illa Biblioteca chantunala a Cuira.

Uossa staran gnir scleridas definitivamaing las dumondas d'ortografia per l'ediziun e stabili l'indavorouda da las poesias e dals insais. Pür lura po il text ir in stampa.

Sco früts accessoris da la lavur redacziunala vi da l'ouvra da Lansel pon valair l'emischiun per «Radioscola» sur da «La poesia da Peider Lansel» (emissa ils 17 october 1961; v. Radioscola, annada VI, 2. cud. cun illustraziuns) e l'artichel aint illa «Neue Zürcher Zeitung» dals 11 marz 1962 sur da P. Lansel sco traductur da poesias da Gottfried Keller.

Winterthur, ils 4 marz 1962

Andri Peer

Nossas societads affiliadas

Società Retorumantscha

La radunanza generala dals 9 gün 1961 al restorant Calanda, Cuira, fet bun üna *revisiun parziala dals tschantamaints*, statta bain preparada da la suprastanza. Ils vegls tschantamaints portaivan la data dals 15 december 1885 / 21 mai 1937. Seguond quaists eiran be ils abbonents dallas Annalas commembers da nossa società. In vista al fat cha nus vain eir ün ampel nummer d'abbonents dal Dicziunari Rumantsch Grischun füt necessari üna *revisiun dals tschaintamaints*,